

314. VII. 38.

27/8. 42.

Brief of J. Geselius

1702

REV. IV. 18

1871

1871

Ett

Som then
Hög = Ahre = myrdige och Höglärde
Bisshoppen /

JOHAN GEZELIUS,

Skrifwit

Til thet Myrdige Prästerkapet
i det löstige Åbo Stifft.

Pain. Juussa. julleen 1722.

Thet Wyrdiga Prästerskapet i det Loff. Åboo
Stift/ önskas, Nåde Frijd af HERRanom Gudi!

Sedan den Himmelste Faderen af sin outhärliga mildhet/
hade förlåtit oss Tingur runda Frijd; åhr/ hafwer han nu
i dese tryn/icke allenast låtit oss få höra Helig/ och rychte af
Drlig/ Matth: 24: 6. utan och af sin Heliga råttwisf å
dese wåre mehr än å andre inwiskes Land; Drer/ giordt
Krijgshyrdar tung/ genom Manskapet och wår förmå-
gos utgående. I synnerhet är genom det som i thenne och i nästgå-
ende Månader/ sig hafwer olyckeligen åt Ryste. Grånzen tilldragit/
thetta Land nu råkat i Fahra och ångslan. Men som Jesus i anför-
de Num. säger till sine Lärjungar: Seer till att I blifwen icke försöf-
fede/ eller som det uttolckas Marc. 13. 7. warer icke bedröfwade: så
åligger jämwål of Christi Dienare/ som weta af Joel: 2. 17. I Thess:
5. 14. etc. hwad wårt Wärel i påkommande Nöd wara skall, att bå-
de selfwe hafwa ett godt Mod i HERRanom Dan. 10. 19. som och att
jemte underwifning af Gud; Örd till bättring/ förtröstan och åkallan-
trösta Gud; Joel och säija: Fruchta tig intet tu Land/ utan glåd tig/
och war wid ett godt Mod; Ty HERRen kan och gidra mächtig Ting.
Joel: 2. 19. 21: NB: v. 20. Till att rätteligen upwäckta hoos åhdra-
rena/ en Gudi behagelig förhoppning om hans Allmächtige Hielp/
will jag den korta af den 7. hujus gifne påminnelser/ något tydeliga-
re utföra. Ds bör i närwarande fahrliche Tid/ (1) Ålswarligen
och med uplyst nift föreställa dem Gud lösom och säkrom/ att all så-
dan wända kommer för Landzens många och swåra Synders stuld.
Jer. 30. 14/ 15. etc. Thet stoore Gudens dyre Namns öfwerdådige
och förkräckelige hädelse/ i Swordom och Bauskap; the lijka som ge-
won ålagligt bewitnande så ofta begångne Men; Eder; dhe till HERR-
rans

rans Tienst och wår Salighet befrämjelse widmade tider's upfäteliga
 ohelgande samt Gud; kundskap; hans dyrkans och Bönens egenwillige
 försummelse (hwilka laster och dhe som them dämpa skulle / ofta med
 egne Syndefulle exempel och Gåckerij öka och styrkia /) äre ju so-
 dane öfwerträdelser / hwilkas swårhet den starke Hännaren genom so-
 dane hemförelser / of nu här i Tijden will ställa för Dgnen / emedan
 dhe måst af Menniskiorne blifwa ostraffade. Huru många andre för-
 dölda Synder / såsom strymerij i Gud; fruchtan / wår Evangeliske
 läros misbruk i wåhner o / och fleere otalige hemlige synggelfer / som-
 jemte dhe förre / draga Syndaren sielf / om han så fortfahr / i för-
 tappelsen / upstånda nu den Rättfärdige Gudens wrede öfwer Land-
 och Folck? Huru oräckneligen många kötgens gärningar äro ibland
 of uppenbara? En fördommelig ofärlighet / outsläckelig haat emellan
 Grannar och andra / en förbannad stolthet / en alt förgångse lättfär-
 dighet / medelst Troldshet ibland Richte Folck / och Dreen skräcktig-
 het hoos andra. En ochristelig slikenhet / swijf skull handel / löga /
 dhe Ohyldigas belackande och många andra wrättwärdige råncker och
 wrånge företagande. These och fast flere swåre Synder / skola wij
 hålla för den egentelige och fulle orsaken till wår plåga och olycka.
 Om någon ibland öfswore genom dens högstes Råd bewarad för dhe
 omtalte grofwe laster / Psalm. 19. 16. så är han doch icke för Gudi
 ofhyldig. 2. Mos: 34. 7. Psal. 19. 15. Utan tå han med andra lij-
 der / skall han som ett Gud; Barn i Christo genom Trona / uti öd-
 minskhet och Tolamod så laga / att samma den Plåga och wårda / som
 är ett Straff för dhe ogudachtige / blifwer honom en nyttig tuchtan /
 af den Himmelste Fadrens Rådfulle Behag. Psalm. 71. 20. Esai: 48.
 10. Jer. 10. 24. Mich. 7. 9. Hebr. 12. 7. etc. Enår wij således erkän-
 na wår plågas råtta uhrsprung / skole wij (2) i sann ofkrymtad
 Boosfärdighet grippa of sielfwa an. Med swjdbande Hieran tänckta
 på wåra misgärningar; med quijbande Mun och Tårande Dgon dem
 för den helga och rättwissa Guden bekänna; i sann förtröstan på hans
 Barmhertighet för Jesu dyra förtienst och Kraftiga förbön / söfka en
 fullkomlig försoning / och der på söliande Rådige förskoning. Och när
 wij sedan genom hans Andes wårckan / flyggias wijs wårt förre o-
 gudachtiga wåsende / srida där emot / och giöra wår Bättring rätt-
 ligen bepröfwad med en Gudelig Wandel / hwarutinnan wij som Lä-
 rare ju endteligen androm skolom förelysa / sij tå fleer thet som Gud
 genom motgång och sakra hoos of skaffa will / attwij bekänna hans

namn / wända of ifrån våra synder / efter han plågar of. i Rom.
8: 35. och hafwer of ödmjukat / 2. Chron. 6: 26. hwar på han bes-
tee sin nåde och hielp der om hans ord med klara löften och många
exempel / of förwisar / 2. Chron. 7: 14. och 12: 6 / 7. Jer. 18: 7 /
8. etc. I ett alfware bättring; upsiät / och des; wärefskällning ups-
wäckes / (3) En fast förtröstan på Guds mildhet och almwäcti-
ge Bistånd. Och som nu mehrendels här i Stiftet Predikningar-
nes wahnlige / ingånger äro af den helga Psaltaren / så kunna och i
desse Tjder dhe Psalmer / som denne förtröstan styrckia / å nyo Ex-
ordis fördragas / såsom och sålfrwa Propositiones och Doctrinae.
lämpas till dhe förv omtalte Partes poenitentia. Wårt hopp till
den Aldrahögste / hafwer af hans sändeliga Nåde / i detta Kriget
haft med sig så härtige Hans Kongl. Maj:z wår Nådigste Ko-
nung; Victorier emot des; Fiender / hwilket dhe märckelige Tack-
sägelse dagarnes Texter of påminna: blifwandes samina wårt
hopp undersödt / både af then sanna Ewangeliske läran / i hvil-
ken wij dyrcka then Leswande Allwäldige Guden; och Henne för-
swara emot des; afgärdige Nygar och Root-Christusse Polacker; samt
och af den rättmätige Saak wij i detta Krig hafwe i det dhe bäge-
ge emot of stridande Regenter / så troslöst wårt. K. Fädernes
Land; Gränkor anfällt / och dhe besworne Frijd; Tractater utan
all skäl samwäcklöst brutit hafwa. Utaf en sådan förtröstan skola
(4) ske trögne Böner till Gud. Hwilka jämte oftrymtade Bort
och Bättring; Lärar / i alla Tjder hafwa varit Guds Församlings;
bäste Wapn: så att och then förtörnade Guden / när han hafwer
sändt någon wända öfwer sitt Folk / af de sinas bootsfärdige bö-
är till förskoning bewekt. Dom. 10: 10. etc. Num. v. 15. Jag
hafwer i många mine förre Bref / och i alla Disstationer / besyn-
nerlegen i thesse Krijg; år begärt / det wij med wåre åhörare
måge wara ihesamme i Bönen: Nu drifwer of wår närmare sah-
ra / troligen att bidia för Hans Kongl. May:tt / att Gud sin
Smorda nådeligen beskydda; styrckia och wålskana wille! För all
Fädernes landes; Krijgsmacht / att Gud wille giöra den frimodig;
och lyckosam! För dem som äro närmast under Krijg; lägan / att
Gud dem kreffteligen wille trösta och uppehålla! För våra Land;
Städer och Hemwift / att Gud all olycka och Fiendens macht ifrån
dem mildeligen afwaria wille! Om en hugnelig Frijd / att Frijd-
zens. Gud för Jesu. skuld / till wår sanne religion; besäftelse / och
alles

alles wår wålfärd / af nåde förlåna wille! Ty tillhållles menighe-
 ten att å alle Edn: och Helgedagar / sandrächtigt komma till Gud;
 Huis / wåra helgade Bönehuis / och wåre hertan där in för Gud
 uthginta; såsom wij jemte de allmännelige Böner hafwa andre
 myckit trödfelige / helst i wåra Finska Böcker / wid denne såbrlige
 Tijden tienlige. Sammaledes i wåre woko: Predikningar / hwilka
 så länge Kriget påstär / intet någon tid om åhret / (som eljest
 warit wåhnligit) skola uphöra / uthan med oförtruten Mäda / ef-
 wer the till närwarande Fäbra uthwalde Texter beständigt hållas.
 Under all wår Gudstienst brukas och de till sådan Doot: Förtrö-
 stans: och Böne: andacht lämpade Sånger / hwilka myckit wackre
 i begge Språken finnas / allenast wij gjorde of dem mera bekante.
 Fromme Christne warda och esomwistast i sine hemwisi / och wid sine
 hyslor / uplyssande sine hertan samt med händerna til Gud i him-
 meln / Klagwiff. 3: 37 / 42. intet twiflande om Bönhörelsen i de
 omtalte wåre fiowre angelågenheter. Marc. II: 24. 1 Joh. 5: 14 /
 15. etc.

Och som Menningioser finne i sådant tillstånd ofta förwirras
 af dårachtige Tanckar / så måste man jemte de nu omtalte styckers
 föreskällande / och så betaga eller förekomma allehanda onyttige insa-
 gor. Såsom wid det som sades / att wij af wår rätta Religion /
 och af wår rättfärdige Saak skole hafwa en förtröstning / kunde nå-
 gon i ansernde till Gud / såkunnigt inwårda: att de otrogne hafwa
 ofta framgång emot Guds Folk: Och ej sällan måste den tjida / soar
 hafwer rätt på sin fjida: Ty underwiffes de (5) att hwad det förre
 widkommer / så hafwer det aldrig handt genom något fehl i sielwa
 Religion / myckit mindre af något mangel på Guds alsmächtighet;
 Ty Gud hafwer i alla werldenes tijder låtit see / huru han utöfwer
 alla menningiosers tancka och förmåga är mächtig att hielpa och be-
 stydda dem / som honom fruchta; utan så han hafwer tillstodt dem
 ogudachtigom / någon framgång emot sitt Folk / är det skedt för des
 föregående spud och säkerhet / och att leda det till bättring: 1 Sa-
 muels: tijd war det ett förderfwat wåsende / och så wid sielwa Guds-
 tiensten: Gud låt genom samma sin Prophet kungöra / huru det
 honom misshagade / och hwad der på följa borde: 1 Sam. 3 och 3
 Cap. men som de sig ej bättrade / kom straffet genom de Philisteer /
 och beskriwes Cap. 4. etc. Doch på ett besønnerligit bättrings wärck
 fölgde Guds hårliga hielp. Cap. 7. Sådan Guds ordning bewiffes af

hela den Bibliske Historien: Andre exempel Stadfästa och det samma. Det dyra Evangelii lins blef Anno 1522. och sedan wijdare i Lifland införde. Gud beskärde dem både för och efter en önskelig frijd / den de i 50 Åhr åtniuto / men lefde alt jemt i ett ganska syndigt wäsende / så att det ej nogsamte kan beskrifwas; Ty låt Gud dem af de omgränshande Ryssar / Litthouer och andra / mycket swära Krijg / och upphörlige infall uthstå / till des de. tijd efter annan / så i det som fölliande Seculo / under Sveriges Crono hafwa funnet bestydd. Wij hafwe än närmare exempel: Kort för detta Krijg / tog en owahnlig öfwerlöddighet och allehanda yppighet i Rikket öfwerhanden / hwilken så Gud hämnata wil / wij intet altijd och allestädes om framgång kunna gödra förslag. Wid det jenare: att intet allenast en god saak utan och en sann bättring / måste förwisa of om Gud; hielp lærer of jemwål Israeliternas Historia; Enär de af BenJamin förswarade någre wederstyggelige ogärningzmån / och intet wille dem antwarda till sitt förtiente straff / hade de andre af alle öfrige Israels Slächter full rättwijsa att strjida emot dem / men de miste i första Drabningen 25000. i den andre 18000. strjidsamme mån: doch när de med mehra wyrdnad och flere proof af en afsware bättring / wände sig till Gud: Dom. 20: 26. bewijste han sin Dom och Israels rättfärdiga saak / i det hela BenJamins Slächte / på 600 man när / blef slagen. Därnäst skole de (6) warnas / att i anseende till wår nästa / intet med hastigt dömande / kasta skulden på andras förseende i denne olycka / mycket mindre att obetänksamt uthbrista i onda önskingar: The mangel och fehl / som menniskjorna nu efteråtth hålla för orsaken till wår sakra / den kunde ingen menniskja / som dem hindra borde / see eller weta föruth; Utan Gud allena han såg och wiste dem långt tillförende / han hade och kunnat dem på många sätt förhindra; Men efter han dem intet hafwer afbögt / utan tillstätt dem / och låtit plågan och sakra komma / så hafwer han / som tillförene bewist är / welat att den skall tiena dem ondum till straff / dem frommog till tuchtan / och of allom till bättring. Wore någon broslig / (som doch ännu ej är bewijst) så står han sitt eget kasi. Predijk. 5: 7/8. Rom. 14: 4. Men intet under hwars och ens egenwilliga doom och önskingar. Jac. 4: 11/12. Ty må ingen förnöjja sig i sitt hiertas bitterheet öfwer andres förseende eller ötroheet / utan i sann Gudsfruchtan / de förv ömtalte och af Guds ord anwijste råd följa. Endteligen skolom wij i anseende till of selswa / (7) wara
war

varnade / och fröliggen warna våra åhörare / att intet hafwa en snu-
dig rådhoga / och bäfwa för människors macht / utan i H:Erans
helga namn upmuntra dem som war underwiffning böre anamma/
att hwar af dem efter stånd / krafter och förmågo / wänder sig med
förtrostan på Gudz hielp / emot Fienden / att efter den förordning
och befallning / som på höga H:werhetenes wagnar steer / wara re-
debogne och frimodige att möta en så wrång och Gudelöfs Fiendes
oråtmätige anfäll. Det är af Gudz heliga försyn och nåde / att
förre delen af detta wijda Stift / intet är så när belågen till en så
enild Regentz Gråhvor. Wij bidie och / att den Allmächtige nå-
deligen afwänder sårhan och wåndan ifrån dem som i Osterbotn/
grånka emot hans Land! Fördenkull wore det en otacksamhet emot
Gud och emot hans nådige stickele / om wij skulle willia inbilla oss/
en så stor sårhan och kasta oss i en så swår fruchtan / såsom de / hwilka
Fienden närmare äro: Det wore och ett slätt bewijs af war Chri-
stendom / om wij intet alt ifrån war barndom / bättre af Gudz ord
hade lärdt att hoppas på den allwäldige och barmhertige Guden:
Det wore och ett wittnesbörd emot oss / att wij i så måtto mera wil-
le lifa på werlden än på Gud sielf / om wij tänckta oss efter wårt
förslag / hafwa på en annat Det. mera säkerhet / än den oss bör
af Gudz bekydd wänta i det Land / hwarest Gud hafwer oss och våra
Fäder i så många tijder och Ruffens sårhgheter / ifrån alt fiendeligit
infäll bevarat / Ps. 37: 3. Det wore och en straffwård: okärlighet
emot dem som nu med oss bo; Alla kunna de eij flyttia sig till an-
dra orter; de af ringa förmögenhet måste blifwa qwar / om den för-
mögne drager sig och sitt förråd undan / där med han kunde statta
någon undfättning till Landez förswar / så lämnes de arma uthan
hielp / hwilka doch i god tid hafwa hulpet till / att den rikka något
äger. Det är ock i sig sielf ett onyttigt råd; Gud weet många fått
att finna dem som emot hans willia och af misströstan på hans macht
andfly: Amos. 9: 3. Och hafwer der emot många medel / att skälfa
dem som endast i hans förtrostan söktia sin trygghet. Ps. 56: 4 / 5 / 12.
Gud hafwer behagat wijd pass halfannat hundrade år tillbakars / lä-
ta Grånzorne wid den sidan mehra utwidgas och bättre stadfästas;
Och oansedt Krijget offta i olyckones och olyckones omwårpling är fördt /
så hafwer doch detta Finland af Gudz nåd intet så swåra försökt Rus-
sens grymhet. Ibland andre den barmhertige Gudens nådewärck är
wårckwårdigt / at enår den omennistlige Iwan Wasilowitz / som ibland

Alla Tyranner ifrån werldens begynnelse namnet der aff / måst haf
 mer förtient / haär låtit Anno 1570. och 1571. i 30 wekor hårdt / men
 doch säfångt belågra och ansättia Staden Revel / blef han förbittrad
 och wille om Summaren där effter med all sin försträckelige stora
 macht / som han hade på Grängen / öfwerfalla Finland och Estland:
 ty Estland war tå reda måst under honom: görandes til den ändan
 stillstånd med Konungen i Pohlen: Men Tartarne föllo in honom på
 ryggen i Ryssland / intogo / rådslade och upstånde selskwa Huswudstaden
 Muscou / och slogo wid 30000 Menniskior ihjäl / den 24 Maji aff
 sistbemålte åhr: Så kan den store Guden / än suart förwända och för-
 föra Fiendens omilde anslag emot wåre Land / 1 Sam. 23: 27/28.
 Hiob. 5: 12/16. Om wij och med wynnad af dens Aldrahögstens hielp
 och behag / tänckia på lekamlig nedsättning / så kan den och nu wara at
 wänta genom Hans Kongl. May:z wår Allernådigste Konungz seger-
 tjäma och eij så långt ifrån Ryssland stående Armees / den Gud wårdare
 wålsigne! E: s E: s Chrenwörd: ter och wördigheter warda det som är
 förmålt / troligen och tienligen sine åhörare föreställande öfwer all ting
 förmanande dem till lefwernes alsware bättring / fast förtröstan och
 osäkerlig åttalan till Gud; inwyrckande dem detta den H. Davidz
 Jeratum: Psal. 46: 8/ 12. HERren Zebaoth är med oss / Jacobs
 Gud är wårt beskydd! Sela! I hwilkens Gudomelige nåd jag E: s
 E: s Chrenwördig: ter och wördigheter / tillijta med de sig anförord-
 de Siälur af hiertat önskar / till beskärn / wålsignelse och tröstefullt
 mod / af den Helige Anda i Christo Jesu! Åbo den 27 Oct. 1702.

E: E: Chrenwördigheters och Wördigheters

förbundne Medbroder

JOH. GEZELIUS, J. F.